

PRIMI

SIVE

MARE ÆNEUM SALOMONEUM,

Cum selectis quibusdam Aphorismis,

Historicè & Mathematicè
explicatum,

Atque

Ex approbatione Amplissimi Collegii Philosophi

In Regia & Illustri ad Auram Universitate

Sub MODERAMINE,

Viri admodum Reverendi & Praelarissimi,

DN. M. JOHANNIS FLACHSENII.

Math. Super. & Inf. Professoris Ordin. & SS. Theol. Extraord. celeberrimi, Consist. utriusq; Adsefforis & Pastoris ad D. Mariam gravissimi, Præceptoris Patris loco honorandi,

PRO GRADU PHILOSOPHICO,

Candidè Philosophantium examini modestè subjectum

â GEORGIO SEYDLBERG/

Austro-Finlandus.

In Auditorio Maximo, die 30 Octob. Anno 1691.
horis antemerid.

Exc. apud JOHANNEM WALLIUM.

Reverendissimo in CHRISTO
Patri ac Domino,

DN. JOHANNI
GEZELIO,

S. S. Theol. Doctori longè cele-
berissimo, Diœcesis Aboënsis EPISCOPO Eminen-
tissimo, Acad. PRO-CANCELLARIO Magnificentissimo,
Consistorii Eccl. PRESIDI & Scholarum in Diœcesi
EPHOEO Gravissimo, Promotori & Patrono
mico magno,

Annos
Felicitatem
&
Officia
Humilima.

Cur hoc qualemque ingenii mei
specimen tuo potissimum celebre-
rimo nomini, *Reverendissime Domi-
ne Praeful*, inscribere sustinuerim,
rationes reddere heic quidem non
est necessarium. Vix enim quemquam, omnium
illorum, in quos hic meus abortivus inciderit fo-
etus, esse posse existimo tam infelicitis judicii, tamq;
procul ab omni bonorum consortio peregrinan-
tem, qui, etiam me tacente, ignoret quid tibi
debeam; quot & quanta tua in me extent be-
neficia atque merita. Quippe ut sol, Rex &
Princeps planetarum, calore & ignitis suis radiis,
omnia, etiam opacissima, summa, ima media, pe-
netrat, perlustrat, sovet & illuminat, ita & ex
tuo, *Reverendissime Pater, non Planeta sed fixum Sy-*
dus Ecclesiae, lumine, ex illo ipso tempore, quo
primum vultum tuum, sapientia & eminentia ve-
nerablem, felicibus auspiciis subivi, copiosissimi
favoris radii in hoc depresso, obscurum arque
opacum corpus emanarunt. Paterno me non

fe-

solum præsentem sed & absentem compexus es
affectu. Ego quid pro tot in me meritis reponam,
præter rudes has pagellas, publicæ luci
datas, devotæ mentis ac gratitudinis testes, nihil
habeo: eodem quo ipsum auctorem illas vultu
dignare. Meum est, donec spiritus hos regit ar-
tus, pro incolumitate tua precari ac studere ut
sim maneamque.

TUE REVERENDISSIME DIGNITATIS

Humilium

G. Stahlberg.

Felici ingenio & virtutum cultum Politissimo,

VIRO. JUVENI

DN. GEORGIO STÄHLBERGI

*Philosophiz Candidato dignissimo, Amico & Committoni suo jam
plures per annos dilectissimo, & nunc de nobili materia scilicet
Mariae anni proportione, pro Gradu Magisteris docte & nec-
vole differenti:*

Sic fuit in fati, ut per discrimina plura
Ad juga doctorum, gnavor ire voles,
Sors est pauperior, mi dilectissime Stählergi
Bella movens multis non levior, vides,
Gratior at lucta est qua contigit hujus in usu,
Quam turpi luxus forte perire via.
Ante tibi in Sophico levior fortuna labore
Obstitit at postea laetior euge favet!
Ingenii cum Te toti pronunciat orbi
Dotibus egregium Pallas amica virum,
Villoremque vocat luxus & sortis iniqua,
Plaudens perplexas te superasse vias.
Nuneque probare cupit tua qua sapientia, quique
Aenei utrinque premas littorum dura maris,
Ut patefacta sacris sua sit proportio libris
Ipsaque Matthesis nil patiatur, agas,
Scilicet ostendas num circulus & diametror
Signari exalta cum ratione queant.
Sic facis ancillam Domina famularier, ambae
Ut bene conveniant munere rite suo.
Materies equidem longo meditanda labore,
Omne reor punctum laudis ubiq; fereat.
Cur rite exposita, mox premia crede sequentur,
Pallas ut exclamat: clare Magister ave!

*Inter alias curas gratulanti qvidem animo sed
subito scripsit,*

JOHANNES FLACHSENIUS.

VIRUM JUVENEM

Eruditissimum & Præstantissimum

DN. GEORGIUM STÅLBERG,
Philosophiae Candidatum commendatissimum,

Amicum suum & Sympatiotam diu sincere dilectum,
nunc pro honoribus Philosophicis dextrè Disputantem,

hoc SCHEDIASTICATEE proseqvitur,

Vulnifici Chalybi quod non vehementior iactus
Emollit durum? qvos non discindere nodos
Implicitos virtute valet? Aut rumpere claustra
Qvæ nequit ille simul, multa licet arte reducta?
Scilicet illius dissolunt robore tunsa
Omnia, compositis nec partibus amplius hærent.
Nominis ut dexteras referas doctissime vires
Stålberg, arque una commonstres omnia faustis
Nunc impleta avibus, nexus dissovis acutâ
Ingenii Chalybi acie, sensusque revelas
Abstrulos, ne multiplici, pro more, volentes
Noscere se ludant specie, rectâque figurâ.
Vis tua sic frangit testam, quæ dura recondit
Jucundam Veri faciem. Tuus amplior inde
Est honor, insolita quoniam luctans arena,
Est ubi cura gravis. Chalybi sic indita vittus
Monte tuo resideret, felix portenta necasti
Qsæ pariter, paupertatem diram que sororem,
Hæc tenet indignas, cœca ignorantis, sedes.
Imminet optatae quapropter ipes tua metæ,
Nobilis & meritam tua fert industria palmarum,
Cum moto solennes, evinctus tempora myrto,
Deportabis opes, parnassia vellera fronte.
Hæc tua faustus adi Stålberg pede festa secundo.
Nos ea carminibus cantamus & ore fidelis;
Ipse at possideas songos celebrate per annos!

L. Mq.
DAVID HUNO.

Tandem & ego, Cand. Lect. te forte iam
 desperante, anser inter olores strepe-
 re incipio. Diuturni silentii causæ, par-
 tim res angusta domi; partim quinqwen-
 sis mea miseria & aduersa (qua etiamnum affli-
 gor) valetudo, partim denique liberum meum
 consilium fuerunt: semper enim plus esse, quam
 vide: i, plura posse & possidere, quam in scenam
 protrahere, plus in pectore quam labiis scientiæ
 gestare, cordati esse duxi sapientiæ studiosi. Imo
 adhuc me tibi subduxisse, nisi illorum, quibus
 refragari mihi religio est, etiam invitum in pro-
 scenium propulissent monita. In philosophia, in
 qua ratio atque vigor ingenii utramque com-
 plent paginam, hoc specimen exhibere volui,
 quia in hac brabeum expecto: in Mathesi, quia
 hanc semper maximi feci & colui. Aphorismos
 adjeci selectos, ut cordatis omnibus antam sup-
 peditarem, memet etiam in aliis scientiis pro-
 bandi. Qvod vero per totum fere discursum
 magni illius mathematici atque juris-consulti Ki-
 loniensis Doct. Samuelis Reyheri, adhibitis pa-
 sim ejus verbis & sententiis, & quidem suppresso

nomine, fideliter preslerim vestigia, non est ut mihi vitio veritas. Qvam primum enim doctissimi viri zelum arque ardorem in asslerenda circa hoc momentum S. Scripturæ majestate vel per transennam perlpxi, tanta celeritate atqve industria scriptum pervolvi, ut vel ipso Auctore destitutus, diversum ab eo vel sentire vel scribere, amplius non potuerim; idque eo avidius feci, qvod nullum ante illum idem præstítisse mihi sit manifestum. Brevitatem mihi imposuit marlupii conditio, ut & occupationum, qvibus distrahor, haud parva moles, optime insuper scienti exercitorum Academicorum hanc esse indeolem, ut in illis non tam prolixitas & indefessus labor in scribendo sive describendo, qvam dexteritas & vigor in defendendo reqviratur. Etiam posthac aliquid C. L. Archiatro vitam & sanas corporis vires benignè largiente, & qvidem altius, qvod tuum forte plenius saturabit desiderium, nobis tentandum. Tu interea hæc manca ægri animi libamina boni consule, & conservæ tuæ humilitatis memor trepidantis calami hiatus favore tuo supple. vale.

Tu DEUS Oceani domitor, dux magne marisque
Cui sub sunt Thetidis regna marina Dea,
Qui solus fluctus arces, nebulasque repellis,
Dirigis ac vagula linteal tensa ratis,
Mi, mare confectum cupro, tranare volenti
Da faciles ventos damnaque tetra fuga.
Ut calamus licitum servet teneatque laborem,
Ut teneat rectam parva carina viam.
Utique loquar verbo quod sit conforme verendo,
Eloquar ut labio consona verba tuo.
Sis cynosura mibi tu fulgida stella salusque,
Ænei ut aspiciam littora sicca maris!

THESIS I.

Mhi insigne hoc & capacissimum lavandi instrumentum, Mare eneum. Salomoneum rudi penicillo adumbraturo, palmarium hoc est propositum, ut proportionem peripheriae ejus ad suam diametrum ostendam vere & exakte esse geometricam. Tantus enim quorundam Critorum tum circa hoc, tum plura alia momenta philosophica, in sacris occurrentia, præsertim in ultima hac mundi fæce, exstigit furor & velania ut vel apertissimis scripturæ verbis cerebelli sui fumos & nebulas offendere, vel sacri Textus *advertisiæ* suis deliriis penitus evertere non erubescant: Ego ductu verborum, sinistris & falsis judiciis debellandis veritatique

A

inuesti-

inuestigandæ, quantum quidem in me est, circa præsens negotium meam navabo operam.

THESES II.

Ista autem proportio antequam commodè à me demonstrari poterit, in antecessum nonnulla de stupendi hujus operis structura disserere juvabit, sacro nobis labio talem suppeditante historiam: *Fecit quoque mare fusum, decem cubitorum à labro ejus, usque ad labrum ejus rotundum in circuitu, & quinque cubitorum erat altitudo ejus filumque triginta cubitorum ambiebat illud per circuitum.* Tubercula autem instar colocyntibidum subter labium ejus per circuitum, circum dabant illud: *decem in cubito, ambiebant mare per circuitum: duo ordines tuberculorum fusorum erant in fusione illius.* Stabat mare super duodecim boves: tres respiciebant ad Aquilonem & tres respiciebant ad occidentem & tres respiciebant ad meridiem & tres respiciebant ad orientem: & mare super eos superne erat. & omnia posteriora intrinsecus erant. Densitas autem ejus erat palmus: & labium ejus erat secundum opus labii calicis & floris lili: duo millia batorum capiebat. i. Reg. 7. v. 23. His clarissimis divini oris veriverbiis insistentes, nos mare nostrum examinabimus, ejus quidem qualemcumque descriptionem mox exhibentes talem: *Mare illud fuit vas ingentis capacitatis, juxta hypotyposin divinam regum sapientissimo Salomoni traditam, ex cupro sive cyprio fusum, quoad labium, calicis instar floris lili confecti figuram referens, inter vestibulum & altare, in latere templi dextro sive meridionali duodecim boibus impositum, ut singulare lavacri sacerdotalis extaret instrumentum.*

THESES III.

Auctorem maris nostri principalem, totius universi Architectum sapientissimum indubitanter constitui-

mus: hic enim Davidi servo suo, ædificationem templi
 piè & venerabundè molienti, univertam admirandi o-
 peris machinam, figuram & ἀπεικόνισην tradidit, non
 quidem qvi ipse hoc Σαμαλίσγηνα absolveret, sed qvi
 acceptam instructionem in filium Salomoneum transpor-
 taret. Num vero Mare nostrum æque fuerit ipsi de-
 lineatum, ansam dubitandi subministrat, qvod in locis,
 ubi figuræ templi ejusque instrumentorum & ornamen-
 torum scriptura meminit, Maris non fiat mentio, sub
 aliis tamen vasis æneis, ad qvæ conflanda, in bello cum
 rege Allophylorum Hadadezer, ex uribus ejus Tibbath
 & Chun, magnam æris copiam David reportavit, et
 iam illud comprehensum & subintellectum judicamus.
 Davidi vero, cui hoc Labore erat interdictum, has ide-
 as ideo videtur Deus communicasse, ut vel rex pien-
 tissimus ex consideratione futuri pulcherrimi templi vo-
 luptatem piam caperet; vel ut sumptuoso operi suffici-
 entem copiam compararet; vel ut filium regni paterni hæ-
 redem, sed tum temporis juvenem, debito modo in-
 strueret, ut nervosè pro more disserit Reyherus noster.
 Auctor verò secundarius, sive caula instrumentalis ul-
 timusque instructionis divinæ executor, fuit opum &
 sapientiæ abyssus rex Salomon, qvi populo à patre in
 comitiis publicis commendatus, eoque piè defuncto so-
 lo Israélis admotus, animo prorsus forti, sapienti &
 Heroico, vastum aggressus negotium, legatos ad Chur-
 ram regem Sor sive Tyri misit, qvi Architectum peritum,
 & artis fuloriæ gnarum inde reportarent, hinc artificem,
 matre ex tribu Israélitica Dan natum atq; ob summam
 suam peritiam à Churam valde commendatum natus
 est, cui postmodum operarios & materiam commisit,

4 omnique opera structuram promovit. 2. Paral. 2. v. 3,7,13.
Unde non immerito conjicimus hunc Danitam veræ ar-
chitecturæ divinæ fundamenta à sapientibus Israëliticis,
ad quos provocat Rex Churam, imbibisse, & ad Phœnices
transtulisse, à quibus deinde ad Græcos & Romanos,
tandemque ad Germanos aliasque populos septentrio-
nales dimanarunt.

THESES IV.

De materia autem hujus Maris inter doctos major
est dissensio, omnibus quidem ferè in hoc, quod
æs fuerit, conlamentibus, num vero purum, an ex
diversis metallis simplicibus, instar æris corinthiaci, mix-
tum, vel an æs campanarium, in varia abeuntibus sen-
tentiarum divertia. Nos Doct. Samuel. Reyh. & magni
Mathematici Villalpandi, æs cyprium sive cuprum fuisse
statuentium, tuto premissus vestigia. Non tamen inficias
eentes, absque veritatis dispendio æs corinthiacum con-
stitui posse, cum credibile sit, temperaturam æris longè
antiquiorem fuisse incendio Corinthiaco, licet Plinius &
Florus isti fortuitam hanc mixturam adscribant dicentes:
*Quicquid Corintbit æris toto orbe laudatur, incendio superfus-
se comperimus?* Nam æris notam preciosorem ipsa opulentissime
urbis fecit injuria, quia incendio perustus plurimis statuis atque si-
mulacris, æris, auri, argenteique vena in commune fluxere. A Ju-
deis autem ad Phœnices ab his ad Græcos hoc tingendi artifi-
cium transisse, plusquam probabile est. Tinctura fit vel per a-
qvas pyrenes frigidissimi fontis acrocorinthii, id est, arcis corinthi-
æ candens æs in eas mersum extinguatur: vel per terram Cad-
miam sive lapidem calaminarem, qui cupro præter augmentum
ponderis, colorem quoque aureum impertit. Ex ære campa-
nario, campanis, tintinabulis, & tormentis bellicis con-
venien-

veniente, illud constitisse tanto minus est probabile, quanto parcior & rario^r tunc temporis stanni sive plumbi albi erat usus.

THESES V.

Formam sive figuram *Maris* ad instar calicis floris liliⁱ fuisse constat, cui Stylobatæ loco supposita erant duodecim signa boum ænea, secundum quatvor mundi plasgas ita disposita, ut terna ad septentrionem, terna ad occasum, totidem ad austrum, ternaque ad ortum spectarent. Posteriora vero illorum interiorem descriebant circulum, aut etiam quadratum, & lacum sustinebant. Forma fuloria ex terra densa & argillosa composita fuit, quæ fodiebatur in planicie Jordan inter Succhot & Sathan. 1. Reg. 7. v. 44. 46. Qvod si vero columnæ æneæ intus cavæ fuisse à Jeremia c. 52. dicantur, extra dubium est etiam signa boum vacua fuisse, quomodo vero ejusmedi instar bubuli fundi possit, ut cavum maneat, facile demonstratur, si concipiatur quis nucleus formæ ex arena compacta adornatum, qui minutatim, partim per rectum bovis apertum, partim per pedes apertos extraihi potest. Magnitudinem illorum ex mensura maris aliquo modo colligere possumus, si ponamus dimidiā longitudinem sub mari fuisse, semidiamiter autem maris fuit v. cubitorum, cuius dimidium incubuit tergis boum qui posteriora non contigua, sed saltem ad centrum conversa habuisse dicuntur. Ergo probabiliter dicere possumus ad minimum illa simulacra habuisse longitudinem à capite ad radicem caudæ, v. cubitorum. Ad ulterius ornamentum, mysteriumque aliquod adumbrandum, bini ordines tuberculorum circumdabant ipsum, quorum dena singulis circumferentiaæ cubitis responde-

bant, ac proinde unus ambitus continebat CL. tubercula, ambo circuli CCC. ejusmodi globulos æneos, ipsi lacui affusos. Auctor Chronicorum 2. Paral. iv. 3. obstare videtur huic opinioni, dum scribit binos ordines imaginum boum mare nostrum circumdedisse, sed utrumq; verum esse potuisse ex rationibus infra proferendis constabit, dum signa bubula & tubercula alterno torsan ordine circumposita fuerunt.

THESES VI.

Figura maris nostri sic historicè & Logicè brevissimis perlustrata, ne promissis nostris defuturi videamur, accuratius ejus instituemus examen, qvidque Mathematica circa hoc negotium valeat ratio, præstare allaborabimus. Magnitudo ejus per omnes dimensiones indigitatur: Latitudo enim sive diameter X. cubitorum fuisse dicitur, circumferentia sive perimeter XXX. cubitorum, altitudo seu profunditas v. cubitorum. Densitatem sive crassitatem metalli unius palmi sive sextantis unius cubiti fuisse accipimus. Palmum verò hunc pluriū, qvam quatvor digitorum fuisse hinc colligimus, qvod in descriptione columnarum Jachin & Bohas crassities metalli per quatvor digitos determinetur, qvam procul dubio per palmum propheta expressisset, ni hic quatvor digitos binario excederet. Ex proportione perimetri Maris ad diametrum, qvæ in sacris Bibliis statuitur exacte tripla, ingens inter Mathematicos oritur disceptatio. Demonstrant enim illi rationem peripheriæ ad diametrum tripla ratione majorem esse, & quidem juxta Archimedem triplam seqviseptimam, hoc est ut, 22. ad 7. Hæc vero proportio, qvoniam vel ipso Archimedea fatente, mathematicis demonstrationibus mi-

minus exactè respondet, non tantum olim plures infinitis
ferè modis rationem hanc expresserunt, sed etiam no-
stro leculo, qvidam singularis eruditionis viri, arduum
hoc negotium aggressi sunt. Johannes Neperus ponit
ad diametrum 497. peripheriam 1562. justo majorem,
sue 1561. justo minorem, qvorum prior numerus exactè
coincidit cum ratione Archimedæa. Quantumcunque
verò laboris ad hoc ænigma solvendum contulerint eru-
diti, nemo tamen proprius ad metam accessit, qvam
Ludolfus à Ceulen Hildeshemius Saxo, qui demon-
stravit, posita Diametro 1 000. 000. 000. 000. partium
Periph. earundem esse. 3. 141. 592. 653. 589.

Aut etiam numeris majoribus:

Ut 100. 000. 000. 000. 000. 000.

Ad justo maj. 628. 318. 530. 717. 958. 647. 694.

Ad justo min. 628. 318. 530. 717. 958. 647. 632.

Habeat talem proportionem, qvalem diameter ad pe-
rimetrum. Hi numeri si per binarium dividantur, ean-
dem proportionem in minoribus nobis restituunt tali
modo:

Diameter 100. 000. 000. 000. 000. 000.

Periph. justo min. 314. 159. 265. 356. 979. 323. 846.

Periph. justo major 314. 159. 265. 356. 979. 323. 847.

Dicti autem numeri qvia ob prolixum calculum, in-
dagandis proportionibus, minus apti sunt, Mathema-
tici alios numeros minores substituerunt, qvos sine
perceptibili errore adhibent, nempè pro Diametr. 113
Periph. 355. si verò forte memoria exciderint, hoc modo
restituuntur: tres primi impares numeri laxius scribun-
tur hoc modo: 1 3 5. ijdem numeri repetuntur & prioribus
inseruntur 113355. tres priores nempè 113. pro diametro,

tres

tres posteriores verò 355. pro circumferentia adhibentur. Solent etiam recentiores, sed minus accurate, pro diametro 100. adhibere peripheriam 314. partium. Ex his numeris Ludolfianis, ad sublevandum numerum Logisticum, quales sibi contrahant numeros Geodætæ nonnulli, nos brevitati litantes consulto omittimus.

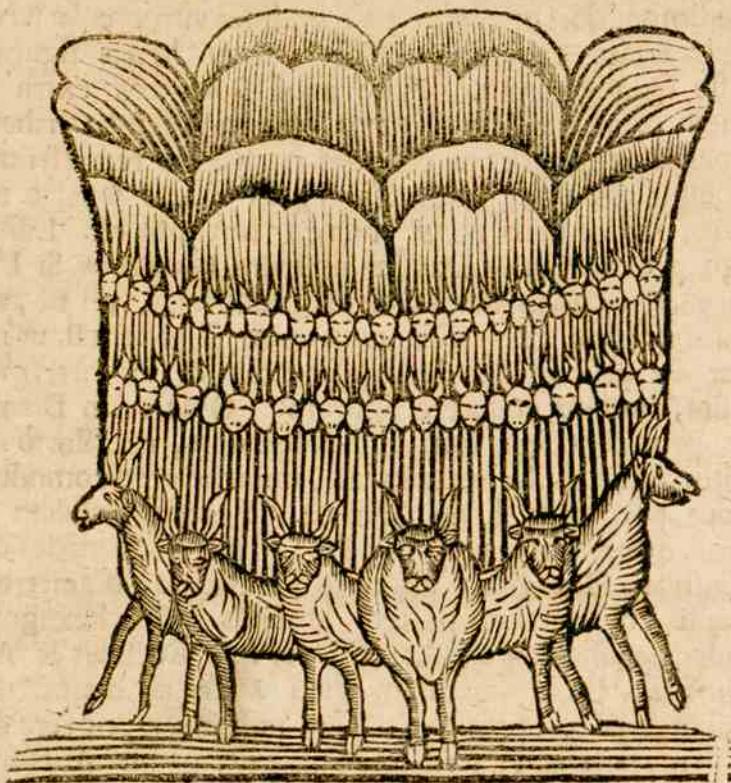
THESES. VII.

Antequam sententiam nostram de proportione perimetri MARIS ad diametrum expressius aperimus, cum quibusdam Atheis & sacrarum literarum contendoribus, triumphum ante victoriam plenis & tumidis buccis canentibus, armato animo nobis primum congregiendum est. Hi enim miselli Davi dum audiunt rationem circumferentiae *Maris* nostri ad diametrum exacte fuisse triplam, omisso ulteriori rei examine, spiritum S. ita hic ut alibi ad erroneam vulgi opinionem locutum fuisse, dicere non erubescunt. Inter hos monstruosam omnibus præripiunt palmam Præadamicus ille Poëta Peyrerius & Benedictus Spinosa, in fabrica sua Salomonis, obtusi sui acuminis argumentum prodens his verbis: *Siquidem illa (fabrica) à D^Eo revelata fuit, idem etiam dicendum: nempe quod omnes ejus mensuræ pro captu & opinionibus Salomonis ei revelatae fuerunt.* Quia enim non tenemur credere Salomonem Mathematicum fuisse, licet nobis affirmare cum rationem inter peripheriam & circuli diametrum ignoravisse, & cum vulgo operariorum putabisse eam esse ut 3. a 1. *&c.* Plura stupidissimi hominis verba allegare vetat religio, pietas & philanthropia. Hic nasuta & imaginaria Sapientia tumens homuncio, suam instantiam cum divina Oedipi Salomonei sapientia non tantum

9

tantum comparare sed eidem etiam anteponere audet,
prætereaque falsa falsis aliis pertegit, ne perpluant, cum
tamen ne vernacula suam quidem lingvam intelligat.
Si enim acutiori mentis acie expendisset vim voculæ Ιωνίων,
facile etiam capere potuisset veram Maris figuram
fuisse sexangularem. Nam apud Botanicos extra o-
mnem controversiam est Ιωνίων lily sex folia habere,
qvorum explicatorum cuspides perfectum repræsentant
sexangulum, unde in sancta lingva à ωντεσιον
numero, radice vero Ιωνίων nomen fortitum est. Libere
ergo pronunciamus Davum nostrum *Benedictum*, Si Deo
placet, *Spinosam*, in Mathesi ex exiguum valde, vel ne tan-
tillum quidem protecisse, tam enim stupidus est, ut ne-
sciat ex proportione circumferentiæ & diametri pro-
posita, veram colligere figuram. Qvia enim Diame-
ter præcise triens fuit circumferentiæ, necessariò se-
quitur Mare fuisse sexangulare, minime vero rotundum
prout perperam fingit Spinosa. Præter Euclidem in
corall. propositionis 15. libr IV. etiam Archimedes de-
monstrat, Hexagono inscripto in circulo, diametrum
circuli esse tertiam partem ambitus ipsius hexagoni.
Unde clarissimum evadit ut si vel ipse Euclides &
Archimedes circumferentiam dicti *Maris* ad diametrum
applicare & proportionem ejus posteris relinqueret de-
buisserent, non aliter scribere potuissent, qvam Auctores
Geometriæ libb. Regum & Chronicorum, qui nullibi de
ratione circuli ad diametrum, sed de proportione cir-
cumferentiæ sexangularis ad diagonum loquuntur.
Quemque ergo suo sensu abundare permittens, qvan-

quidem Manus sculptoris nostram instructionem admittere potuit, figuram *Maris* præter propter talem fuisse statuo:

Et his ita refutatis nos certo certius nobis persvalsum habemus, cuilibet recte judicanti liquido constare, spiritum Sanctum nullius erroneo captui se hic accommodasse, sed absque omni mentali reservatione illibatam veritatem pronunciasse. Qvod erat demonstrandum.

THE-

THEISIS. VIIIE.

Instituto sic feliciter conflctu cum Atheis nostris, & obtento, qvod venabamur, vela nostra explicabimus, aliumque repentes ulterius in capacitatem *Maris* inquiremus. Ubi qvidem mōx nodus haud contemnendus sese solvendum nobis offert, eo qvod in libris Regum duo millia, ast in lib. Chronicorum tria bathorum millia huic Mari assignantur. Qvam tamen pugnantiam facile conciliari posse autumamus, si usum Maris hujus respiciamus, qui fuit, ut sacerdotes in illo lavarent corpora sua. Quia igitur profunditas fuit V. cubitorum, sive XXXV. palmorum, ordinaria autem hominis statura sit VI. pedum, sive XXIV. palmorum, ideo ordinaria & usualis mensura tantum 2000. bathorum fuit, ne scilicet Sacerdotes lavantes submersionis periculum subirent. Et de hac capacitatem loquitur prior textus; Lacus vero ad supremum marginem repletus capere potuit 3000. bathos, hinc dicto loco Chronicorum expresse dicitur πῦρον id est, *Comprehendens, continens,* qvæ vox in priore loco desideratur. Capacitatem hanc si ad nostras mensuras reducamus, producuntur CLXIX. vehes, qvarum qvælibet VI. amphoras (Ahm) aut IV. lesqui amphoras (Oxydo) continet. Nam bathus æquatur amphoræ Atticæ sive Metretæ, qui libras mensurales CXX. comprehendit. Ac proinde plus illud cepisse constat, qvam Celeberrimum ob amplitudinem suam dokum Heidelbergense.

THEISIS. IX.

Causa effidente, Materiali & formali, ea qua potuimus brevitate examinata atque depicta, recta finali sive usum MARIS nostri venabimur, hunc fuisse talem ac-

cit̄ mus, ut sacerdotes in eo lavarentur. Unus enī ex
 præcipuis lavandi ritus in veteri testamento fuit, & sa-
 cerdotibus imprimis necessarius. Priusq̄am enim sacer-
 dotes inaugurateūt aut investirentur, jubente sic Jehova
 lavandi & ungendi erant. Quotiescunq; etiam Ponti-
 flex maximus in Sanctum Sanctorum ingredi volebat, la-
 vandus & sanctis vestibus ornandus erat, egressus, depo-
 sitis ornamentis pontificalibus, denuo lavandus erat, &
 qvidem in loco sancto. Erant & qvam plurimæ alia
 rationes, ob qvas tam Laici qvam clerici, & præcipue
 sacerdotes lavacro purgandi erant. Ut igitur sacræ
 ædis divinæ ministri secundum DEi præscriptum fun-
 gerentur officio, sapientissimus rex, vel potius ipse Deus
 T. O. M. in idea sive delineatione templi & vasorum
 sacerdotibus prospicere voluit. Locus Mari huic assi-
 gnatus est in latere templi dextro, qvod Meridiem respi-
 ciebat, & qvidem in extremitate orientali, proxime
 ad decem conchas, in qvibus abluebantur fordes ab
 hostiis, ut appareat ex his verbis: *Et fecit concas X & dedit
 V. a dextra & V. a sinistra ad lavandum in eis, opus ascensio-
 nis sive bolcausi impellebant in eas; & Mare ad lavandum se
 sacerdotibus in eo &c.* Et Mare posuit ab humero dextro
 ad Orientem e regione ad meridiem. 2. Paral. IV. 5, 9, 10.
 Convenientissimum ergo & primum habuit locum, in-
 ter conchas & qvidem a plebe remotum, ut absq;e im-
 pedimento sacerdotes lavacro uti possent. Tempore
 Achas atnepotis Ahasiæ, magnas vicissitudines passum
 est hoc Mare æneum; Hic Ahasia erat trinepos Salo-
 monis, Decem ergo reges continua serie Salomoni
 in Judæa succedentes fartum tectum conlervarunt,
 Achas vero famosissimus idololatra, plurima à Salo-
 mone

mone instituta antiquavit, novos ritus introduxit, novumque altare ad exemplar Damasceni constructum in templi area erexit, ænatum vero Domini altare in aliud minus conspicuum locum removit. Hic Mare æneum à bobus separavit, & substratis saxis imposuit. Fortasse boum simulacra aliorum transtulit, ut planetarum cultum institueret, ad quem forsan adhibuit strobatas decem ahena sustinentes & rotis impositos, quos itidem separavit. A Nebusar-Adane Regis Nabucodonozoris generali militiae Duce, una cum aliis ædis divinæ ornamenti, etiam Mare nostrum cum duodecim bobus suis tandem in Babel translatum est, juxta vaticinium Prophetæ Jeremiæ. Hæc est *Mari* nostri delineatio, hæc structura, hæc figura, hæc fortuna, hic successus, hæc denique totalis ejus ruina atque interitus. Ovid per Mare hoc ejusque ornamenta & boves præfigurare voluerit divina sapientia, quomodoque hæc singula in novo fœdere suum sortita sint complementum & antitypum, paucissimis moverem, ni optime scirem partim hæc meum superare captum, partim superioris esse facultatis. Sic Mari nostro benigno sydere trajesto, portuque plusquam optato invento, supremo Gubernatori tale referimus Eucharisticum:

ANe sic placido transvimus æqvora vento,
Attigit optatum proragi, lassa locum,
Exque lacu sacre posito factoque ministris
Ædis, in angustum pergimus ire sinum.
Sic valles tumidas, montes sic æquoris altos
Liquimus, Auraico navis in amne jacet.

Tu Deus

Tu Deus hoc vasum qui per mare magna volebas
Pingere venturi fæderis asta tui.
Lota sacerdotum designant corpora sacrum
Baptismi fædus. Balnea sacra piis.
Sed colocyntharum fasces & cuspis acuta,
Christicolum signant termina acremque crucem.
Signa boum bissex video signare ministros
Præcipuos bissex fæderis usque novi;
Impossum quies est onus hoc baptismatis amplum,
Quæis iussum cunctos verba docere DEI.
Pergite per totum gentes aspergere mundum
Effusi à Christo rite cruoris aqua,
Nomine ter sanctæ triados præstare decebit
Tantum opus, & precibus munus obire piis.
Tu Deus (en repeto) qui sic secreta volebas
Hoc cubuisse mari, cernua thura cape!
Totus in assiduas animus, cor, pectus, & oris
Vis, grates, voces salvitur atque pias.
Tu qui fulgentis resides super æthere cæli,
Suscepe quæ retero cernua thura tibi!
Definet & nunquam mea rauca sonare Thalia,
Suade melos tanta spesi Dominoque meo.

AXIOMA UNICUM.

Licet altitudine & crassitie metalli cedat mare Æneum
campanæ in tota fere Europa maximæ Erfurtensi, ca-
pacitate tamen & amplitudine illam longe superat &
post se relinquit.

DECAS APHORISMORUM

APHORISM. I.

Solstitium tempore Josvæ factum, erat realis corporis solaris remoratio, adeoque universale, & non nuda fulgoris & refractionum, in monte Gabaon & valle Ajalon repræsentatio, nec tamen ex hoc asserto, aliqua confusio sive in natura sive in chronologia metuenda.

APHORISM. II,

Miraculum tempore Ezechiæ, in ipso cœlo & sole, & non in solius umbræ in horologio Achaz retractio-ne, eveniebat.

APHORISM. III.

Novi conjuges in Cana Galilææ ex munificentia & donatione dulcissimi Salvatoris nostri, integrum vhem (Ett Foder) cum tribus Semimodiis (Zry Stoop) vini optimi acceperunt.

APHORISM. IV.

Terra & moveri & quiescere absque *artiloxius* periculo, in Astronomiâ dici potest.

APHORISM. V.

Visio fit in sensorio communi, & qvidem per radiorum emissionem ex objecto in fundum oculi sive nervos opticos, non vero vice versa.

APHORISM. VI.

Animæ nostræ immortalitas ex naturæ lumine non sufficienter cognosci potest.

APHO-

APHORISM. VII.

Investigare stellarum visibilium numerum, altitudines
a terra, distantias a se invicem, cum peculiari cujus-
que virtute & effectu, Mathesios cultori non est im-
possibile...

APHORISM. VIII.

Versio Syriaca Novi Testimenti, tam est perspicua at-
que Emphatica, ut ipsi idiomati Græco dubiam re-
linquat palmam.

APHORISM. IX.

Corpus non anima Subjectum vitæ est, adeoque
non ob discessum animæ sed ruinam corporis vita
amittitur...

APHORISM. X.

Uxor is sue Zelotypum esse, non est viri sapientis.

